

PRAVNI MONITORING MEDIJSKE SCENE U SRBIJI

Izveštaj za Septembar 2011

SADRŽAJ:

I	SLOBODA IZRAŽAVANJA.....	3
II	MONITORING IMPLEMENTACIJE POSTOJEĆIH ZAKONA.....	8
III	MONITORING PROCESA USVAJANJA NOVIH ZAKONA	11
IV	MONITORING RADA REGULATORNIH TELA, DRŽAVNIH ORGANA I KOLEKTIVNIH ORGANIZACIJA ZA ZAŠTITU AUTORSKOG I SRODNIH PRAVA	11
	REGULATORNA TELA	11
	DRŽAVNI ORGANI.....	14
V	PROCES DIGITALIZACIJE.....	16
VI	PROCES PRIVATIZACIJE.....	17
VII	ZAKLJUČAK	18

I SLOBODA IZRAŽAVANJA

U periodu na koji se ovaj monitoring izveštaj odnosi, zabeleženo je više slučajeva koji ukazuju na moguće povrede slobode izražavanja.

1. Pretnje i pritisci

1.1. Predsednik FK Vojvodina, Ratko Butorović, pre početka skupštine ovog kluba, održane 1. septembra u Novom Sadu, pretio je Miroslavu Gajinovu, glavnom uredniku veb sajta „Napred Voša“, da će mu „razvaliti šamarčinu“, a zatim je i za vreme sednice, koju je Gajinov pratio kao novinar, nastavio da ga vređa, navodi se u saopštenjima koja su objavili Udruženje novinara Srbije (UNS) i Udruženje sportskih novinara Srbije (USNS). U saopštenju USNS-a se navodi da je Butorović i pre ovog događaja, u dva navrata pretio Gajinovu nezadovoljan komentarima korisnika na veb sajtu koji Gajinov uređuje, kao i da mu je zabranio da prisustvuje fudbalskoj utakmici koju je Vojvodina igrala u Novom Sadu protiv Novog Pazara, te samim tim i da izveštava sa nje. Tokom septembra, nakon ovih saopštenja, Gajinov je još jednom bio izbačen sa stadiona, uz obrazloženje da nema odgovarajuću legitimaciju koju je izdao klub, iako je drugim novinarima bilo dozvoljeno da prate utakmicu sa legitimacijama USNS-a, kakvu je i Gajinov imao. Iz razgovora sa licem koje ga je izvelo sa stadiona, Gajinov je saznao da mu je zabranjeno da utakmici prisustvuje i u svojstvu navijača sa kupljenom kartom. Iz FK Vojvodina, na konferenciji za štampu, zabrana Gajinovu da prisustvuje utakmicama obrazložena je tekstom objavljenim na sajtu koji uređuje, a u kome se navodno tvrdi da jedna od tribina stadiona nije bezbedna za gostujuće navijače. FK Vojvodina smatra da Gajinov takvim tekstovima ugrožava bezbednost na stadionu. Gajinov je demantovao da takav tekst uopšte postoji na njegovom sajtu.

Gajinov nije bio jedini sportski novinar kome je prećeno tokom septembra. Naime, kako prenosi dnevni list „Danas“, potpredsednik Fudbalskog kluba Novi Pazar, Tarik Imamović, pretio je likvidacijom dopisniku „Sportskog žurnala“, Esadu Kučeviću i zabranio mu da izveštava sa utakmica ovog kluba. Povod je bilo nezadovoljstvo Kučevićevim pisanjem o stanju u FK Novi Pazar.

Prema, u našim izveštajima više puta citiranim, odredbama Zakona o javnom informisanju, javno informisanje je slobodno i niko ga ne sme ograničavati na bilo koji način podesan da ograniči slobodan protok ideja, informacija i mišljenja. Posebno, niko ne sme da vrši bilo kakav fizički ili drugi pritisak na javno glasilo i njegovo osoblje, kao ni uticaj podesan da ih omete u obavljanju posla. Pretnje fizičkim napadom i kao u slučaju Esada Kučevića,

likvidacijom i postupci kojima se vređa ljudsko dostojanstvo, mogu predstavljati i predstavljaju elemente većeg broja krivičnih dela, predviđenih Krivičnim zakonikom. Novinarska udruženja su u oba slučaja protestovala saopštenjima. Mediji, međutim, nisu preneli da je bilo bilo kakve reakcije nadležnih, ni u Novom Pazaru, niti u Novom Sadu. Ono što je specifično u slučaju Miroslava Gajinova, jeste da, po informacijama dostupnim autorima ovog izveštaja, postoje pritisci da se njegov status novinara uslovi formalnom registracijom Internet portala za koji piše, kao privrednog društva u Registru privrednih subjekata. Takođe, sportski objekti, pa i stadion na kome svoje utakmice igra FK Vojvodina, jesu objekti u javnoj upotrebi u smislu člana 17. Zakona o zabrani diskriminacije, te je zabrana Miroslavu Gajinovu da takvom objektu i fudbalskoj utakmici koja se na njemu održava pristupi čak i u svojstvu navijača sa kupljenom kartom, ne samo povreda prava na slobodu izražavanja, već i očigledna i nesumnjiva diskriminacija kažnjiva po osnovu anti-diskriminacionih propisa.

1.2. Glavni muftija Islamske zajednice u Srbiji, Muamer Zukorlić, najavio je da će tužiti sve medije u Srbiji koji su objavili saopštenje organizacije „Otpor Sandžaka“, u kome je on optužen za apsolutizam, obračune sa neistomišljenicima, zloupotrebu vere i širenje govora mržnje. Zukorlić smatra da „Otpor Sandžaka“ kao organizacija ne postoji, da se radi o napadu na njega, organizovanom od strane režima i posebno ministra rada i socijalne politike, Rasima Ljajića. U saopštenju Mešihata Islamske zajednice najavljuje se da će muftija Zukorlić tužbama tražiti „najvišu moguću odštetu“ i pred sudom dokazati beskrupuloznu zloupotrebu sredstava informisanja.

Podsetimo, muftija Muamer Zukorlić tužio je dnevni list „Blic“ zbog fotomontaže objavljene juna 2010. godine, na kojoj je prikazan u odori pravoslavnog hrišćanskog sveštenika. Tužbom je tražio odštetu u iznosu od oko 100 miliona evra, što smatra „simboličnom naknadom“ imajući u vidu suštinski i simbolički značaj njegove povređene časti, ponosa, ugleda i dostojanstva za sve muslimane. Ovaj postupak još uvek traje. Pretnje muftije Zukorlića da će tužbama tražiti „najvišu moguću odštetu“, svakako mogu, već samom visinom odštetnih zahteva, predstavljati doprinos autocenzuri, te stoga nesumnjivo predstavljaju ograničavanje slobode javnog informisanja zloupotrebom prava. Ono što je nesporno, jeste da bi Muamer Zukorlić, kao javna ličnost, nužno morao biti u obavezi da pokaže viši stepen tolerancije prema kritičkim medijskim sadržajima koji se na njega odnose, čak i u ovakvom slučaju kada mediji prenose saopštenje, do tada potpuno nepoznate i anonimne organizacije.

1.3. Novinar „Televizije Tutin“, Mersid Agović i snimatelj Tufik Sadović, napadnuti su dok su bili na radnom zadatku, saopštio je 27. septembra glavni i odgovorni urednik „Televizije Tutin“, Amir Numanović. Agović i Sadović napadnuti su dok su snimali izvođenje radova na

objektu Doma kulture u centru Tutina i u neposrednoj blizini policijske stanice. Napadači su iz obližnjeg kafića prvo provocirali novinara i snimatelja, a zatim ih i napali. Agović je pretrpeo lakše telesne povrede, a teže posledice i po njega i po snimatelja sprečene su zahvaljujući građanima i jednom policajcu koji se tu zatekao. Novinarska udruženja, koja su se obratila tim povodom, posebno su ukazala na činjenicu da je, nakon napada, u policijsku stanicu najpre privedena novinarska ekipa, dok su nasilnici nastavili da sede u kafiću sve dok sami nisu neometano napustili mesto događaja. Napadači na ekipu „TV Tutin“ privedeni su tek kasnije tokom popodneva.

Zakonom o javnom informisanju predviđeno je da niko ne sme, ni na posredan način, da ograničava slobodu javnog informisanja, nijednim načinom podesnim da ograniči slobodan protok ideja, informacija i mišljenja, a posebno i da niko ne sme da vrši bilo kakav fizički ili drugi pritisak na javno glasilu i njegovo osoblje, kao ni uticaj podesan da ih omete u obavljanju posla. Nažalost, u ranijim slučajevima sličnim ovome koji se desio u Tutinu, čak i kada su protiv napadača pokretani krivični postupci, po pravilu za nasilničko ponašanje, kazne su bile simbolične, ispod zakonskog maksimuma i nisu imale odvrćajuće dejstvo na nasilnike. Inače, nasilničko ponašanje Krivični zakonik definiše kao značajnije ugrožavanje spokojsva građana ili teže remećenje javnog reda i mira grubim vređanjem, zlostavljanjem, vršenjem nasilja, izazivanjem tuče, drskim ili bezobzirnim ponašanjem. Za nasilničko ponašanje izvršeno u grupi, ili prilikom čijeg izvršenja nekome bude nanescna laka telesna povreda, zakon predviđa zatvorsku kaznu u rasponu od šest meseci do pet godina.

2. Sudski postupci

2.1. Pred Apelacionim sudom u Beogradu, 20. septembra otvoren je pretres po žalbama na prvostepenu odluku, kojom je Ljubinko Todorović, bivši policajac iz Beograda, osuđen na kaznu zatvora od šest meseci za nanošenje teških telesnih povreda Vladimiru Mitriću, dopisniku „Novosti“ iz Loznice. Mitrić je napadnut dok je ulazio u hodnik zgrade u kojoj živi, pre punih 6 godina, 12. septembra 2005. godine, zadobio je prelom leve ruke i dvadesetak kontuzija po glavi i telu. Podsetimo, prethodna prvostepena presuda, bila je iz proceduralnih razloga ukinuta i predmet je vraćen na ponovno suđenje. Žalbe na presudu u ponovljenom postupku uložili su i optuženi i javni tužilac.

Podsetimo, Vladimir Mitrić već šest godina od kada je napadnut, živi i radi pod stalnim policijskim obezbeđenjem. Takođe, iako je Mitrić napadnut po scenariju, gotovo identičnom onom po kojem je ubijen i dopisnik „Novosti“ iz Jagodine, Milan Pantić, napadač se tereti za nanošenje teških telesnih povreda, a ne za pokušaj ubistva. Ukazujemo da bi se kazna za pokušaj ubistva mogla kretati u rasponu od pet do petnaest godina, dok je ona za nanošenje

teških telesnih povreda u rasponu od šest meseci do šest godina. Po običaju srpskih sudova da, kada se radi o napadima na novinare, izriču kazne koje su na granici zakonskog minimuma ili čak i ispod nje, i u prvobitnom i u ponovljenom prvostepenom postupku, Ljubinko Todorović bio je osuđen na minimalnu kaznu zatvora predviđenu zakonom. Posebno je indikativno i da nalogodavci napada na Vladimira Mitrića još uvek nisu otkriveni.

2.2. Protiv novinarkice Maje Uzelac, podneta je krivična prijava zbog pozivanja na nasilje preko društvene mreže Twitter. Maja Uzelac je, naime, preko ove društvene mreže poručila da „ljude koji drže Apartman (beogradski klub) treba tući jako i dugo“. Posebni tužilac za visokotehnološki kriminal, Branko Stamenković, objasnio je da su potencijalni oštećeni podneli krivičnu prijavu protiv Maje Uzelac zbog izvršenja krivičnog dela ugrožavanje sigurnosti, te da je na osnovu te prijave Posebno tužilaštvo za visokotehnološki kriminal podnelo zahtev za prikupljanje potrebnih obaveštenja. „U okviru toga, obavljen je i informativni razgovor sa Majom Uzelac“, izjavio je Stamenković. Maja Uzelac potvrdila je da je bila na informativnom razgovoru u policiji. Ona je, međutim, demantovala da je taj razgovor imao bilo kakve veze sa govorom mržnje protiv gej populacije. „Nisam optužena za govor mržnje protiv gej populacije i ceo slučaj nema nikakve veze sa tim. Klub koji sam pominjala u statusu na Twitter-u, slučajno je mesto okupljanja gej populacije.“

U medijima se moglo saznati da se konkretna poruka ticala polemike oko nastupa hrvatske novinarkice, televizijske voditeljke i muzičarke Ide Prester u beogradskom klubu Apartman, za koji joj, po tvrdnjama same Ide Prester, ugovoreni honorar nije bio isplaćen u celosti. Ovaj slučaj pominjemo ne toliko zbog činjenice da je Maja Uzelac novinarka, budući da nema indicija da je ona društvenu mrežu u konkretnom slučaju koristila u funkciji novinarskog posla, već u sklopu šire debate koja se u Srbiji vodi o pitanjima odgovornosti za sadržaje koji se objavljuju preko društvenih mreža na Internetu. Ne ulazeći dublje u pitanje da li je u konkretnom slučaju postojala ozbiljna pretnja i da li je sigurnost vlasnika ili članova uprave kluba bila dovedena u pitanje, pada u oči da je Maja Uzelac na razgovor u policiju pozvana pet meseci nakon što se poruka pojavila na društvenoj mreži, a da u čitavom tom periodu pretnja nije ni ponovljena, niti realizovana, što može biti indikativno u odnosu na njenu ozbiljnost. Ako bi se ipak prihvatilo da je pretnja bila ozbiljna, činjenica da tužilaštvo i policija reaguju sa pet meseci zakašnjenja, može samo da zabrinjava. U Srbiji poslednjih godina, postoji nekoliko pravosnažnih osuđujućih presuda kojima su izricane i zatvorske kazne za ugrožavanje sigurnosti pretnjama preko društvenih mreža na Internetu, a najpoznatije su one koje su se ticale pretnji novinarki Brankici Stanković, nakon emitovanja serijala „Insajder“ koji se bavio vođama ekstremnih navijačkih i desničarskih grupa. Čini se, međutim, da je pravosuđe u dobroj meri zakazalo u suzbijanju govora mržnje, kao još prisutnije pojave na Internetu. U jednom od prethodnih izveštaja, pisali smo o presudi protiv medija, donetoj po tužbi zbog povrede zabrane govora mržnje, pri čemu je u konkretnom slučaju sud našao da su izjave koje

podstiču diskriminaciju objavljivane u Internet izdanju dnevnih novina, u formi komentara čitalaca i utvrdio odgovornost medija za njih. Sami autori izjava koje podstiču diskriminaciju, mržnju ili nasilje, po pravilu ostaju anonimni i nedostupni pravdi.

2.3. Viši sud u Beogradu, prvostepenom presudom obavezao je medijsku kuću „B92“ da devojci iz okoline Pančeva naknadi štetu, zbog povrede časti i ugleda u iznosu od 500.000,00 dinara, a u vezi sa emitovanim najavama istraživačke emisije „Reakcija“ koja se bavila prostitucijom i trgovinom belim robljem. Kao najavu emisije, „Televizija B92“ prikazivala je snimak novinarkе, autorke „Reakcije“, Radoslavke Despotović, kako pretražuje na Internetu sajtove sa oglasima. Oglas za poslovnu pratnju, koji se video na ekranu, bio je opremljen fotografijom tužilje. Tužilja je tvrdila da nikada nije dala takav oglas ili se fotografisala za njega, a sud nije uvažio činjenicu da je oglas bio postavljen na svima dostupnom Internet sajtu sa oglasima u periodu od punih godinu dana i da su ga i pre, ali i posle prikazivanja na „B92“, videle hiljade posetilaca sajta. „B92“ je, čim je upozoren da je fotografija kojom je oglas na Internetu bio opremljen, moguće zloupotrebljena, promenio najavu emisije, ali je sud ipak našao da „B92“, objavljujući spornu najavu emisije, nije postupio s dužnom novinarskom pažnjom. „B92“ se na ovu presudu žalio Apelacionom sudu u Beogradu.

Konkretna presuda povlači za sobom čitav niz pitanja koja će, najmanje do odluke Apelacionog suda po žalbi, ostati otvorena. Prvo, prvostepeni sud je, iako je našao da „B92“, objavljujući spornu najavu emisije, nije postupio s dužnom pažnjom, propustio da utvrdi koje bi radnje zadovoljile standard dužne pažnje u konkretnom slučaju. Naime, shodno Zakonu o javnom informisanju, za objavljivanje na televiziji fotografije koju je fotografisano lice namenilo javnosti, ne zahteva se posebna saglasnost fotografisanog. Ako bi prvostepena presuda bila potvrđena, ispostavilo bi se da novinari ne smeju da se rukovode pretpostavkom da su fotografije koje prate oglase i reklamne poruke namenjene javnosti, već bi morali u svakom pojedinačnom slučaju da proveravaju i utvrđuju da li je oglašivač bio ovlašćen da fotografiju koristi ili ne. Ako znamo da je u gradovima Srbije danas gotovo nemoguće snimiti bilo koji kadar u eksterijeru, a da oko kamere ne uhvati bilbord ili oglasni plakat sa nečijim likom, ovo shvatanje postaje krajnje ozbiljno. Takođe, Zakon o oglašavanju isključuje objektivnu odgovornost medija u slučaju kada objavi reklamu na kojoj se nalazi fotografija lica koje se nije saglasilo s tim da se njegova fotografija koristi u takve svrhe. Naime medij koji objavi takvu reklamu odgovara samo ukoliko ona nije bila uredno deklarisan od strane proizvođača, odnosno ako je znao ili je prema okolnostima slučaja morao znati da se objavljivanjem nekome može prouzrokovati šteta. Ako bi prvostepena presuda u slučaju B92 bila potvrđena, ispostavilo bi se da se od medija koji, radi ilustracije, prikaže reklamu već objavljenu na drugom mestu, zahteva viši stepen pažnje, nego od medija koji je tu reklamu prethodno objavio kao prenosilac oglasne poruke, dakle uz novčanu naknadu.

II MONITORING IMPLEMENTACIJE POSTOJEĆIH ZAKONA

1. Zakon o javnom informisanju

1.1. Implementacija Zakona o javnom informisanju, obrađena je, jednim delom i kroz odeljak o slobodi izražavanja.

1.2. Odbornici vladajuće većine u Skupštini opštine Ljig, kako prenosi dnevni list „Pravda“, doneli su, na sednici održanoj početkom septembra, odluku o ukidanju direktnih TV prenosa iz lokalne skupštine. Skupština opštine Ljig je ovakvu odluku donela na predlog Miodraga Starčevića Mikele, predsednika opštine i lokalnog lidera Socijalističke partije Srbije. On je predlog pravdao približavanjem lokalnih izbora i mogućnošću da se govornica zloupotrebi za predizbornu kampanju. Sličnu odluku, Skupština opštine Ljig donosila je i pred ranije izbore.

Članom 10. Zakona o javnom informisanju propisano je da organi lokalne samouprave, pa samim tim i skupštine opština, pa i sami odbornici u tim skupštinama, imaju obavezu da informacije o svome radu učine dostupnim za javnost i to pod jednakim uslovima za sve novinare i sva javna glasila. Smisao ove odredbe nije samo da obezbedi zaštitu novinara i redakcija od diskriminacije, tako što će im garantovati dostupnost informacija pod jednakim uslovima, već pre svega da obezbedi javnost informacija o radu institucija. Odluka Skupštine opštine Ljig, koliko god možda bila doneta i iz dobrih namera, budući da je činjenica da se direktni prenosi skupštinskih sednica u Srbiji zloupotrebljavaju za potrebe političke propagande, posebno ukoliko javnost rada opštinske skupštine ne bude bila obezbeđena na drugi, adekvatan način, bila bi u direktnoj suprotnosti sa odredbama Zakona o javnom informisanju. Odluka ukazuje na još jednu karakteristiku odnosa vlasti i medija u Srbiji. Naime, političari, po pravilu, nemaju poverenja u odluke samih medija o tome prenos koje konkretne sednice jeste od javnog interesa, a koje ne, pa se mediji, po pravilu, umesto da sami, vodeći računa o interesu javnosti i zahtevima svojih gledalaca, odlučuju o tome koju bi sednicu prenosili, a koju ne, dovode pred svršen čin. Posledica ovoga je opasna praksa, u kojoj, po pitanju otvorenosti institucija prema javnosti, umesto interesa same javnosti, odlučujuću reč imaju pojedinačni interesi političara zastupljenih u tim institucijama.

2. Zakon o radiodifuziji, Zakon o elektronskim komunikacijama

Direktor Republičke agencije za elektronske komunikacije (RATEL), Milan Janković, izjavio je da se poslednjih nekoliko meseci povećao broj radio-stanica koje rade bez dozvole, te da u Srbiji, u septembru 2011. godine, program piratski emituje 56 radio i televizijskih stanica. Po

Jankoviću, za njihovo gašenje je nadležna inspekcija pri Ministarstvu kulture, informisanja i informacionog društva, koja bi, nakon brojnih najava, trebalo da počne da radi 19. septembra, budući da RATEL, osim kontrolnih mehanizama, nema inspekciju koja bi mogla da zabrani njihov rad. Janković je podsetio da RATEL ima dva merna centra, a kontrolori, Ministarstvu i Republičkoj radiodifuznoj agenciji (RRA), mogu samo da dostavljaju zapisnike o merenju, odnosno podatke da neki emiter radi bez dozvole. Ministarstvo je potvrdilo da je jedan inspektor imenovan i da će, ako na tu proceduru u međuvremenu ne bude upućena nijedna žalba, početi da radi tokom septembra. Srboљub Bogdanović, portparol Republičke radiodifuzne agencije (RRA), izjavio je za dnevni list „Blic“, da administrativna procedura zabrane rada stanica, kojom ta agencija raspolaže, ne može u svim situacijama biti u potpunosti delotvorna. „U jednom broju slučajeva je neophodno fizički onemogućiti prekršioca da emituje takav program oduzimanjem, odnosno onesposobljavanjem opreme, za šta RRA nema zakonska ovlašćenja“, istakao je Bogdanović.

Zakonom o radiodifuziji predviđeno je da niko ne može da emituje radio ili televizijski program ukoliko mu prethodno Republička radiodifuzna agencija nije izdala dozvolu. Izuzetak je predviđen jedino u odnosu na dve ustanove javnog radiodifuznog servisa, RTS i RTV, koje program emituju neposredno na osnovu Zakona. Zakonom o elektronskim komunikacijama predviđeno je da, pri određivanju uslova i načina korišćenja radio-frekvencija za distribuciju i emitovanje medijskih sadržaja, Republička agencija za elektronske komunikacije ostvaruje saradnju sa Republičkom radiodifuznom agencijom i to tako što dozvolu za korišćenje radio-frekvencija izdaje isključivo na zahtev RRA. Međutim, uprkos ovim odredbama, shodno nalazima RATEL-a, ukupno 56 radio i televizijskih stanica u Srbiji svoj program emituje i bez dozvole za emitovanje programa Republičke radiodifuzne agencije i bez dozvole za korišćenje radio-frekvencija Republičke agencije za elektronske komunikacije. Rešenja, koja u takvoj situaciji izdaju i RRA i RATEL, o zabrani emitovanja programa i zabrani neovlašćenog korišćenja radio-frekvencija, pokazala su se kao nedolotvorna, iz razloga što nisu praćena i merama prinude, koje bi se ogledale u plenidbi opreme za emitovanje. Mere inspeksijskog nadzora koje, između ostalog obuhvataju i mogućnost oduzimanja opreme, Zakonom o elektronskim komunikacijama su stavljene u nadležnost inspektora elektronskih komunikacija pri Ministarstvu kulture, informisanja i informacionog društva. Kašnjenje ministarstva u imenovanju inspektora, u dobroj meri onemogućilo je efikasnu borbu protiv radio piraterije, te ostavilo, pre svega komercijalne emitere, koji plaćaju zakonom propisane naknade, na milost i nemilost nelojalnoj konkurenciji radio pirata. Što je još gore, shodno saopštenju RATEL-a od 9. septembra ove godine, radio piraterija ugrožava i čitav niz službi koje koriste radio komunikacije, među njima i službe nadležne za bezbednost vazduhoplovnog saobraćaja. U međuvremenu su i tužilaštva u jednom broju slučajeva pokretala krivične postupke protiv radio pirata, po pravilu za krivično delo neovlašćeno bavljenje određenom delatnošću iz člana 353. Krivičnog

zakonika. Navedenom odredbom, naime, zaprećena je novčana kazna ili kazna zatvora u trajanju do dve godine, za svakoga ko se delatnošću, za čije obavljanje je po zakonu potrebna dozvola nadležnog organa, bavi neovlašćeno. Ne postoje informacije o tome da je u nekom od pokrenutih krivičnih postupaka došlo do pravnosnažnog presuđenja. U takvoj situaciji, nažalost ne čudi, što se broj radio pirata, umesto da se smanjuje, povećava.

3. Zakon o nacionalnim savetima nacionalnih manjina

3.1. Direktor „Pannon“ RTV, regionalne medijske kuće na mađarskom jeziku sa sedištem u Subotici, Rudolf Mihok, smenjen je s položaja. Odluku o razrešenju donela je, na sednici održanoj 17. septembra, Skupština Fonda „Panonija“, na predlog Izvršnog odbora. Potpredsednik Mađarskog nacionalnog saveta (MNT) i član Skupštine Fonda „Panonija“, Ferenc Žoldos, u izjavi „Mađar sou“, naveo je da je jedan od razloga, prekid televizijskog prenosa sa Palića 20. avgusta, sa centralnog obeležavanja mađarskog nacionalnog praznika posvećenog osnivaču države i prvom mađarskom kralju Ištvanu. Inače, po Zakonu o nacionalnim savetima nacionalnih manjina, Mađarski nacionalni savet je prošle godine postao suosnivač RTV „Pannon“, pa ima svoje predstavnike u rukovodećim telima. RTV „Pannon“, inače, ima regionalnu radijsku i lokalnu televizijsku dozvolu u Subotici.

Ovo je drugi slučaj smene rukovodilaca u mađarskim medijima u roku od samo nekoliko meseci. Početkom leta, smenjen je glavni urednik „Mađar soa“, Čaba Presburger. Mađarski nacionalni savet zamerio mu je što ne prati redovno rad najjače mađarske stranke, Saveza vojvođanskih Mađara, kao i to da ne šalje novinare da izveštavaju o aktivnostima predsednika Skupštine APV, Šandora Egerešija. Mađarski nacionalni savet nije komentarisao smenu direktora RTV „Pannon“. Ono što je, međutim, interesantno, jeste činjenica da je „Pannon“ svojevremeno dobio dozvole za emitovanje kao komercijalni emiter, iako je njegov osnivač bio neprofitni Fond „Panonija“. Tokom 2010. godine, u skladu sa odredbama Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina, suosnivač RTV „Pannon“ postao je i Nacionalni savet mađarske nacionalne manjine u Srbiji. Zakonom o nacionalnim savetima nacionalnih manjina predviđeno je da nacionalni savet predstavlja nacionalnu manjinu u oblasti obrazovanja, kulture, obaveštavanja na jeziku nacionalne manjine i službene upotrebe jezika i pisma, učestvuje u procesu odlučivanja ili odlučuje o pitanjima iz tih oblasti i osniva ustanove, privredna društva i druge organizacije iz ovih oblasti. Sredstva za finansiranje rada nacionalnih saveta obezbeđuju se prevashodno iz budžeta, mada se nacionalni saveti mogu finansirati i iz donacija i drugih prihoda. U medijskoj oblasti, Zakon predviđa da nacionalni savet može, samostalno ili zajedno sa drugim pravnim licem, osnivati ustanove i privredna društva za obavljanje novinsko-izdavačke i radio-televizijske delatnosti, štampanja i reprodukcije snimljenih medija i vršiti prava i obaveze osnivača. Takođe, republika,

autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave kao osnivač javnih preduzeća i ustanova u oblasti javnog informisanja koje u celini ili pretežno vrše informisanje na jeziku nacionalne manjine, mogu u sporazumu sa nacionalnim savetom u celini ili delimično preneti osnivačka prava na nacionalni savet. Po prvom od ova dva osnova, Nacionalni savet mađarske nacionalne manjine u Srbiji postao je suosnivač RTV „Pannon“, a po drugom, osnivač pomenutog dnevnog lista „Mađar so“. Smene direktora RTV „Pannon“ i glavnog i odgovornog urednika „Mađar so“ par meseci ranije, čine očiglednim da je rešenje Zakona o nacionalnim savetima nacionalnih manjina, kojim je savetima omogućeno da upravljaju manjinskim medijima, u potpunosti zanemarilo mehanizme zaštite rukovodećih struktura i redakcija takvih medija, posebno imajući u vidu njihovo finansiranje pretežno iz budžetskih sredstava, a sve budući da praksa pokazuje da su moguće i da se dešavaju situacije u kojima se vršenje osnivačkih prava zloupotrebljava i stavlja u funkciju interesa, ne manjinske zajednice u celini, već političkih partija koje ostvare većinu u samom nacionalnom savetu.

III MONITORING PROCESA USVAJANJA NOVIH ZAKONA

U periodu na koji se ovaj izveštaj odnosi, Narodna skupština Republike Srbije nije usvojila nijedan specifično medijski propis. Usvojeni su, međutim, novi Zakon o parničnom postupku i Zakonik o krivičnom postupku, koji će početi da se primenjuju 2012, odnosno 2013. godine, u skladu sa kojima će se voditi i sudski postupci koji se odnose na zaštitu prava na slobodu izražavanja. Zakon o izmenama i dopunama Zakona o autorskom i srodnim pravima, koji takođe ima određene implikacije na medijski sektor i dalje čeka na usvajanje.

IV MONITORING RADA REGULATORNIH TELA, DRŽAVNIH ORGANA I KOLEKTIVNIH ORGANIZACIJA ZA ZAŠTITU AUTORSKOG I SRODNIH PRAVA

REGULATORNA TELA

1. REPUBLIČKA RADIODIFUZNA AGENCIJA (RRA)

1.1. Srpska napredna stranka zatražila je od Republičke radiodifuzne agencije (RRA) suspenziju člana Saveta RRA, Gordane Suše, zbog, kako su ocenili, neadekvatnih komentara o toj stranci. Za naprednjake je sporan nastup Gordane Suše na televiziji, 12. septembra ove godine, tokom koga je, kako se navodi u saopštenju SNS-a, ona sa nipodaštavanjem i prezirom govorila o ovoj stranci. SNS smatra da se nameće pitanje kredibilitnosti svih članova

Saveta i tvrdi da je ova stranka spremna da pokrene postupak za razrešenje svih članova Saveta.

Zakonom o radiodifuziji predviđeno je da niko nema pravo da na bilo koji način utiče na rad članova Saveta, niti su članovi Saveta dužni da poštuju bilo čije instrukcije u vezi sa svojim radom, izuzev odluka nadležnog suda donetih u postupku sudske kontrole rada Saveta. Takođe, predviđeno je da članu Saveta funkcija može prestati samo iz razloga i u postupku predviđenom Zakonom o radiodifuziji. Zakon izričito predviđa da razlog za razrešenje člana Saveta ne može biti političko ili drugo uverenje člana Saveta. Podsetimo, Srpska napredna stranka i ranije je imala ispade koji su se ticali članova nezavisnih regulatornih tela ili rukovodilaca javnog servisa. Tako je lider te stranke, Tomislav Nikolić, u intervjuu objavljenom u dnevnom listu „Press“ 24. jula ove godine, najavio da će, ako njegova stranka dođe na vlast u Srbiji na predstojećim parlamentarnim izborima, „isto veče“ smeniti Aleksandra Tijanića, generalnog direktora Radio televizije Srbija. Izjave i saopštenja koja iz ove stranke dolaze u poslednje vreme, nastavljaju da pokazuju zabrinjavajuću dozu nerazumevanja za nezavisnu regulaciju radija i televizije u Srbiji, kao i za nezavisnost ustanova javnih radiodifuznih servisa i ambicije za pozicije, kako u nezavisnom regulatornom telu, tako i na rukovodećim mestima u javnom servisu.

2. REPUBLIČKA AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE (RATEL)

2.1. Predsednik Upravnog odbora i direktor Republičke agencije za elektronske komunikacije, prof. dr Jovan Radunović i dr Milan Janković, predstavili su 14. septembra Odboru za saobraćaj i veze Narodne skupštine Izveštaj o radu Republičke agencije za elektronske komunikacije za 2010. godinu. Članovi Odbora su razmotrili Godišnji izveštaj i utvrdili Predlog zaključaka koji su uputili Narodnoj skupštini na razmatranje i usvajanje. Do zaključenja ovog izveštaja, Skupština nije usvojila predloženi zaključak. U izveštaju se navodi da je RATEL prošle godine doneo 151 rešenje o zabrani rada radio stanica koje neovlašćeno koriste frekvencije, pokrenuto je 76 prekršajnih postupaka i doneto 98 zaključaka o dozvoli prinudnog izvršenja odluka.

O problemima sa kojima se RATEL suočava u odnosu na radio pirateriju i neovlašćeno korišćenje frekvencija, pisali smo u delu ovog izveštaja koji se bavi implementacijom Zakona o radiodifuziji i Zakona o elektronskim komunikacijama. Zakonom o elektronskim komunikacijama predviđeno je da Upravni odbor RATEL-a podnosi Narodnoj skupštini godišnji izveštaj o radu Agencije, koji naročito sadrži podatke o stanju tržišta elektronskih komunikacija u Srbiji, podatke o ispunjavanju ciljeva i zadataka utvrđenih godišnjim planom rada Agencije, a naročito o ostvarivanju strategije razvoja elektronskih komunikacija, doneti

finansijski plan, finansijske izveštaje i izveštaje revizora, kao i druge podatke od značaja za sprovođenje Zakona o elektronskim komunikacijama. Godišnji izveštaj za prethodnu kalendarsku godinu, podnosi se najkasnije do kraja drugog tromesečja tekuće godine. Agencija je dužna, da pored dostavljanja Narodnoj skupštini, izveštaje objavljuje i na svojoj Internet stranici. Ovi izveštaji, datirani sa 24. junom, jesu objavljeni na Internet stranici Agencije. Iz izveštaja, između ostalog, proizilazi da je RATEL u 2010. godini zabeležio suficit od gotovo milijardu i dvestapedeset milona dinara. Ono što se iz objavljenog izveštaja, međutim, ne vidi, jesu podaci o stanju tržišta elektronskih komunikacija u Srbiji za 2010. godinu. Izveštaj se, naime, poziva na ranije objavljene podatke za 2009. godinu, dok se u odnosu na 2010. navodi jedino da je analiza započeta. Uz uvažavanje činjenice da je ovo prvi godišnji izveštaj koji se podnosi po Zakonu o elektronskim komunikacijama iz 2010. godine, te da je RATEL-u moguće potrebno dodatno vreme kako bi zadovoljio zahteve još uvek relativno novog Zakona, mora se primetiti da izveštaj ipak ne zadovoljava očekivanja koja su u tom smislu postojala.

3. SAVET ZA ŠTAMPU

Komisija za žalbe Saveta za štampu, prvog nezavisnog samoregulatornog tela za štampane medije u Srbiji, počela je da prima žalbe 15. septembra. Podsećamo, Savet za štampu, kao nezavisno, samoregulatorno telo koje okuplja izdavače, vlasnike štampanih medija i profesionalne novinare, osnovan je još 2009. godine kako bi pratio poštovanje Kodeksa novinara Srbije u štampanim medijima i rešavao žalbe pojedinaca i institucija na sadržaje štampanih medija. Savet je nadležan da odlučuje po žalbama protiv dnevnih i nedeljnih novina čiji tiraži predstavljaju oko 85 odsto ukupnog tiraža svih dnevnih i nedeljnih novina u Srbiji. Od dnevnih novina, to su „Alo“, „Blic“, „Večernje novosti“, „Dnevnik“, „Danas“, „Politika“, „Press“, „24 sata“, „Sportski žurnal“ i „Sport“, a od magazina „Vreme“, „NIN“ i veliki broj drugih. Članovi Komisije za žalbe Saveta za štampu su predstavnici Asocijacije medija, Filip Švarn, Nebojša Spaić i Aleksandar Đivuljskij, predstavnik Lokal presa, Stojan Marković, predstavnici NUNS-a, Tamara Skrozza i Slaviša Lekić, predstavnici UNS-a, Ljiljana Smajlović i Petar Jeremić i predstavnici javnosti, Zoran Ivošević, Božo Prelević i Miljenko Dereta. Saopšteno je i da je prva sednica Komisije za žalbe Saveta za štampu održana 29. septembra, kako bi se razmotrile žalbe pristigle od kada je Savet zvanično počeo da ih prima. Razmatrane su dve žalbe građana na pisanje dnevnih listova, od kojih je jedna odbačena, jer se Komisija oglasila nenadležnom da novinama sugeriše da ne treba da objave tekst koji su najavile, što je dopisom traženo. U drugom slučaju, Komisija je odlučila da sačeka odgovor dnevnog lista na čiji tekst je podneta žalba zbog otkrivanja identiteta žrtve nasilja u porodici. Novine za odgovor imaju sedam dana, a članovi Komisije će se odmah potom izjasniti da li je objavljivanjem osporenog sadržaja prekršen Kodeks novinara.

DRŽAVNI ORGANI

4. MINISTARSTVO KULTURE, INFORMISANJA I INFORMACIONOG DRUŠTVA

Vlada Republike Srbije usvojila je na telefonskoj sednici 28. septembra 2011. godine Strategiju razvoja sistema javnog informisanja u Republici Srbiji do 2016. godine, potvrdila je Dragana Milićević-Milutinović, pomoćnica ministra kulture, informisanja i informacionog društva zadužena za medije. Dragana Milićević-Milutinović izjavila je da je Vlada prihvatila one primedbe Evropske komisije za koje je smatrala da je bitno da se nađu u Strategiji. „Primedbe nisu bile suštinske, pre bi se moglo reći da je reč o preciznijim definisanjima. Najvažniji segment Strategije je da se država povlači iz svih medija u roku od dve godine“, izjavila je Milićević-Milutinović za „Večernje novosti“. Primedba Evropske komisije koja se odnosila na formiranje šest regionalnih javnih servisa, nije uvažena. Pomoćnica ministra rekla je da će ovi servisi biti osnovani, jer država ne sme da dozvoli da građani ostanu bez medija koji ih informišu o regionu.

Usvajanjem Medijske strategije okončan je mukotrpan proces iniciran zahtevima medijskih i novinarskih udruženja nakon usvajanja izmena i dopuna Zakona o javnom informisanju u leto 2009. godine. Nijedno od udruženja nije, međutim, u potpunosti zadovoljno tekstom Strategije, a najglasnije primedbe stavljene su na njen deo kojim se predviđa formiranje regionalnih javnih servisa. Pred samo usvajanje Strategije i Evropska komisija ukazala je na delove koje smatra posebno problematičnim. Prvo, Evropska komisija zabrinuta je da regionalni javni servisi neće biti finansijski održivi i ukazala je da su postojali alternativni načini da se potražnja za regionalnim programima od javnog interesa zadovolji, što su uostalom tvrdila i medijska i novinarska udruženja. Takođe, Evropska komisija navodi da se medijima u državnom vlasništvu mora, ili obezbediti uređivačka i finansijska nezavisnost, ili oni moraju biti privatizovani, te ukazuje da je način na koji će se ovo realizovati morao u Strategiji da bude detaljnije razrađen, uključujući i organizacione aspekte i preciznija pravila o državnoj pomoći, kako bi se isključila mogućnost uticaja na medijske sadržaje. Evropska Komisija, takođe, je ukazala da je bilo neophodno predvideti jasna pravila za državno oglašavanje, tim pre što su izvori finansiranja medija u Srbiji koncentrisani u rukama malog broja učesnika, i predvideti primenu pravila o zaštiti konkurencije, kako bi se koncentracija marketinških budžeta i njihova distribucija na način koji može da rezultira zloupotrebom dominantnog položaja i uticajem na profesionalni i finansijski integritet medija, sprečila. Komisija je posebno problematičnom smatrala mogućnost da se mediji nacionalnih saveta nacionalnih manjina finansiraju iz budžeta, a zbog političke prirode nacionalnih saveta i mogućih uticaja na uređivanje takvih medija. Takođe, Komisija je ukazala da dva aspekta koja

se tiču digitalizacije, nisu uopšte pomenuta. Prvo, ko će finansirati digitalizaciju, i drugo, država je propustila da se obaveže da će proces digitalizacije sprovoditi u konsultacijama sa svima koji učestvuju u ovom procesu, kao i sa javnošću. Sam tekst Strategije objavljen je u Službenom glasniku Republike Srbije, broj 75/2011 od 7. oktobra 2011. godine.

5. SAVET ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE

Savet za borbu protiv korupcije predstavio je krajem septembra svoj Izveštaj o pritiscima i kontroli medija u Srbiji. Savet zaključuje da se iz podataka koje je prikupio može zaključiti da se nad medijima u Srbiji vrši snažan pritisak i da je nad njima uspostavljena potpuna kontrola. „Više ne postoji medij iz kojeg građani mogu da dobiju potpune i objektivne informacije, jer pod snažnim pritiskom političkih krugova mediji prećutkuju događaje ili o njima izveštavaju selektivno i nepotpuno“, navodi se u zaključku. Kao tri osnovna problema medija u Srbiji, navode se netransparentnost medijskog vlasništva, ekonomski uticaj državnih institucija na rad medija, kao i problem RTS-a, koji umesto uloge javnog servisa, ima ulogu servisa političkih stranaka i vladajućih elita. Navedeni problemi za posledicu imaju zatvorenost medija za probleme sa kojima je Srbija suočena, pa i za problem korupcije. Po nalaženju Saveta, pravi vlasnici 18 od 30 najznačajnijih medija u Srbiji nisu poznati domaćoj javnosti, zbog prisustva of-šor kompanija u vlasničkim strukturama. Takođe, po nalaženju Saveta, gotovo četvrtina novca na tržištu oglašavanja u Srbiji potiče od državnih institucija i javnih preduzeća. Po nalaženju Saveta, država, zapravo, upumpavanjem novca u medije, utiče na način izveštavanja i uređivačku politiku, na način kojim se ostvaruje lična i partijska promocija. Savet ovo dovodi u vezu sa odsustvom analitičkih i istraživačkih sadržaja u medijima koji bi se bavili poslovanjem državnih institucija i javnih preduzeća velikih oglašivača. Izveštaj nabraja i druge modele, mimo oglašavanja, kojima mediji ostvaruju prihode na teret budžeta, kao što su angažovanje medija za usluge istraživanja, preplata za usluge novinskih agencija, ugovore o uslugama medijskog praćenja aktivnosti pojedinih državnih organa. RTS-u se u izveštaju prigovara netransparentnih procedura u kojima se dodeljuju ugovori i primena nejednakih uslova poslovanja na iste poslove sa nezavisnim produkcijama. Savet je analizirao i rad Republičke radiodifuzne agencije (RRA) i konstatovao da se na nju vrši „veoma veliki pritisak“ i da je radila pod stalnim uticajem političkih partija.

Izveštaj Saveta za borbu protiv korupcije izazvao je brojne kontroverze, a posebno je simptomatično ukazivanje same predsednice Saveta, Verice Barać, da činjenica da najveći broj medija prećutkuje izveštaj ili prenosi samo šture izvode iz njega, praktično potvrđuje njegove nalaze. Nesporno je da bi Izveštaj mogao da predstavlja osnovu za razmatranje prepreka slobodi medija i stvaranju demokratske javnosti u Srbiji. On, međutim, ima i ozbiljne nedostatke. Prećutkivanje izveštaja ili prenošenje samo šturih izvoda iz njega u

medijima, onemogućava javnu debatu, ne samo o onome dobrom u izveštaju, već i o njegovim nedostacima. Dobro je svakako to što izveštaj ukazuje i u jednom delu i dokumentuje, mehanizme ostvarivanja uticaja na medije i što prepoznaje čitav niz ozbiljnih problema. Nedostatak je što se iz izveštaja zapravo ne vidi koje standarde Savet zagovara u odnosu na transparentnost medijskog vlasništva. Nedostatak je, takođe, što se pitanje zaštite konkurencije i očuvanja medijskog pluralizma svodi isključivo na pitanje nedozvoljene medijske koncentracije, a da se apsolutno zanemaruju i restriktivni sporazumi i zloupotreba dominantnog položaja. Tako se, na primer, preporučuje da Komisija za zaštitu konkurencije prati medijske koncentracije, ali se ne preporučuju sektorske analize tržišta oglašavanja ili tržišta distribucije medijskih sadržaja, iako bi takve sektorske analize bile primerenije problemima na koje se u izveštaju ukazuje. Takođe, državno finansiranje medija uopšte se ne analizira iz aspekta propisa o kontroli državne pomoći. Na posletku, možda najbolja stvar je što objavljivanje Izveštaja koincidira sa usvajanjem Medijske strategije. Ova činjenica omogućava nam da u svetlu problema na koje Izveštaj ukazuje, vrednujemo i rešenja koje predlaže Strategija i evaluiramo njihovu implementaciju.

V PROCES DIGITALIZACIJE

U organizaciji Agencije za elektronske medije i Agencije za elektronske komunikacije i poštansku delatnost Crne Gore, u Budvi je 27. i 28. septembra održan prvi tehnički sastanak i sastanak Izvršnog odbora Projekta SEE Digi.TV. Cilj projekta, koji se realizuje pod okriljem Transnacionalnog programa saradnje država jugoistočne Evrope za period 2007 - 2013 (SEE Transnational Cooperation Programme 2007-2013), a finansira se uz podršku EU strukturalnih fondova ERDF, IPA i ENPI, je harmonizacija pravnog, ekonomskog i tehničkog aspekta digitalizacije, kao i okvira koji treba da obezbedi kvalitetno informisanje potrošača i zaštitu njihovih interesa u ovom procesu. Projekat obuhvata Sloveniju, Italiju, Austriju, Mađarsku, Hrvatsku, Bosnu i Hercegovinu, Srbiju, Crnu Goru, Makedoniju i Albaniju. Iz Srbije, u projekat je uključena Republička radiodifuzna agencija. U toku sastanka u Budvi, predstavnici regulatornih tela i njihovih partnerskih organizacija, posebnu pažnju posvetili su ključnim projektnim segmentima u okviru kojih će biti analizirano postojeće stanje i formulisane preporuke za unapređenje pravnog, tehničkog i ekonomskog okvira od značaja za uspešno sprovođenje procesa digitalizacije TV emitovanja. Razgovarano je i o pitanjima i rešenjima koja bi trebalo da omoguće blagovremeno i kvalitetno informisanje i upoznavanje gledalaca i potrošača sa svim relevantnim aspektima ovog procesa. Do sledećeg sastanka, planiranog za novembar, biće pripremljene prve verzije dokumenata koji će služiti kao osnova za dalji rad i organizovanje stručnih i javnih rasprava, kako na nacionalnom, tako i na regionalnom planu.

Cilj ovog projekta je da uspostavi platformu za prelazak sa analognog na digitalno emitovanje u regionu i na taj način ubrza tranziciju i doprinese razvoju efikasnijih tehnologija, unapredi harmonizaciju pravnog i tehničkog okvira sa postojećom u Evropskoj uniji kako bi se izbegla fragmentacija tržišta, razvije regionalni predlog za optimalno korišćenje oslobođenog spektra za širokopojasne usluge i unapredi upravljanje digitalnom dividendom. Ono što, međutim, pada u oči jeste da, za razliku od nekih drugih zemalja u regionu, koje su u projektu zastupljene preko i regulatornih tela za medije i regulatornih tela za elektronske komunikacije (Hrvatska, Crna Gora), ili preko jedinstvenog regulatora za obe ove oblasti (Bosna i Hercegovina, Italija), Srbiju u projektu predstavlja samo Republička radiodifuzna agencija. Ovo, logično, otvara pitanje i nadležnosti i kapaciteta u odnosu na projektovane ciljeve, a posebno onaj deo tih ciljeva koji je, u Srbiji, u nadležnosti Republičke agencije za elektronske komunikacije.

VI PROCES PRIVATIZACIJE

Odsustvo jasne strategije države po pitanju privatizacije medija pokazuje sve svoje loše posledice u slučaju Radio Sombora. Iako je privatizacija u ovom mediju poništena pre više od tri godine, te od tada Radio Somborom ponovo upravlja država, preko zastupnika kapitala koga imenuje Agencija za privatizaciju, nakon smene prethodne zastupnice, izgleda da niko više ne želi da se prihvati njenog posla. Viorika Blažin iz Zrenjanina, koju je Agencija postavila na ovo mesto, kako prenosi „Dnevnik“, po svemu sudeći je odustala od „nemoguće misije“ spasavanja ovog lokalnog elektronskog glasila. Podsetimo, medij je tokom godine dobio pomoć i lokalne samouprave, ali i pokrajine i republike kroz finansiranje projekata koji se odnose na informisanje na jezicima nacionalnih manjina. Radio Sombor na taj način praktično ostaje bez rukovodstva i suočen sa neloyalnom konkurencijom tri piratska radija u svojoj zoni pokrivanja.

U slučaju „Novosti“, koji smo takođe pratili u svojim izveštajima, većinski vlasnik Milan Beko, još uvek nije obavestio Komisiju za hartije od vrednosti da li će dati ponudu za preuzimanje preostalih akcija ili nalog za prodaju udela u toj medijskoj kompaniji. Podsetimo, Komisija za hartije od vrednosti je 23. juna donela rešenje kojim je utvrdila da je Beko preko tri povezane firme registrovane u inostranstvu, Ardos, Trimaks i Karamat, kupio 62,4 odsto akcija „Novosti“ i da nije ispunio zakonsku obavezu da da ponudu za preuzimanje preostalih akcija. Naloženo mu je da u roku od tri meseca da ponudu za preuzimanje akcija od manjinskih akcionara „Novosti“ ili da proda vlasnički udeo od 25 odsto akcija i taj rok je istekao krajem septembra. Dok pitanje vlasništva u „Novostima“ ne bude regulisano, upravljačka prava

Ardosu, Trimaksu i Karamatu u „Novostima“ su ograničena, čime je kreirana situacija u kojoj najviše glasova u organima kompanije ima država sa 29,5 odsto akcija. U vlasništvu „Novosti“ učestvuje još i takođe državni Fond PIO sa 7,15 odsto i mali akcionari sa 0,92 odsto. Podsetimo, mediji su ranije preneli da je Milan Beko, „Novosti“ preuzeo sredstvima koja je obezbedila nemačka WAZ-Mediengruppe. Komisija za zaštitu konkurencije nije, međutim, WAZ-u izdala dozvolu za preuzimanje „Novosti“ i prekinula je postupak odlučivanja o toj koncentraciji do odluke Upravnog suda Srbije u sporu koji je WAZ pokrenuo. Upravni sud Srbije saopštio je, 27. septembra, da je odbacio ovu tužbu, te se može očekivati da će Komisija za zaštitu konkurencije sada nastaviti postupak.

U međuvremenu, neprivatizovani mediji ostaju izloženi pritiscima lokalnih političkih moćnika. O razmerama ovakvih pritisaka svedoči nesvakidašnji slučaj iz Leskovca, u kome su se i novinari komercijalnih medija solidarisali sa kolegama iz javnog preduzeća „Radio Leskovac“ i početkom septembra svi zajedno demonstrativno napustili konferenciju za novinare opozicione Srpske radikalne stranke, kada je njihov odbornik, Miodrag Jovanović, počeo da kritikuje uređivačku politiku lokalnog javnog medija. Novinar „TV Leskovac“, Dragan Marinković, izjavio je za dnevni list „Blic“, da skoro svakodnevno prima pozive mnogih političara, koji putem razgovora, a ponekad i pretnji, pokušavaju, zapravo, da uređuju vesti i priloge na televiziji.

VII ZAKLJUČAK

Politička volja za promene u medijskom sektoru u Srbiji, kao što smo više puta ukazali u svojim ranijim izveštajima, bila je, ako ne u više od dve godine, koliko je trajao proces donošenja Medijske strategije, ono svakako u poslednjih nekoliko meseci, tokom kojih je ovaj akt postao i svojevrsan uslov da Srbija dobije status kandidata za članstvo u Evropskoj uniji, ograničena na samo donošenje Strategije. Ovo je dovelo do apsolutnog zanemarivanja problema u implementaciji propisa koji su već na snazi, koji su ostavljeni da čekaju svoje rešenje u periodu nakon usvajanja Strategije. Nakon što je Medijska strategija napokon usvojena, za očekivati je da se više pažnje posveti i svakodnevnim izazovima sa kojima se mediji i novinari u Srbiji suočavaju, kao što su pretnje i pritisci kojima se ograničava slobodan protok ideja, informacija i mišljenja, ili praksa sudova u postupcima koji se pokreću protiv medija, koja i dalje nije usaglašena sa praksom Evropskog suda za ljudska prava u primeni člana 10 Evropske konvencije. Takođe je za očekivati da se više pažnje posveti i nedopustivo blagoj kaznenoj politici u odnosu na pretnje i fizičke napade kojima su novinari izloženi. Ovo, nažalost, nisu jedini problemi. Podsećamo da je pred Narodnom skupštinom već predlog izmena i dopuna Zakona o autorskom i srodnim pravima, usvojenog u decembru 2009.

godine, a da još nisu rešeni ni tarifni sporovi koji se tiču tarifa naknada, pre svega za muzička prava, koje mediji i dalje plaćaju po daleko nepovoljnijem režimu ustanovljenom još starim zakonom iz 2004. godine. O implementaciji Zakona o elektronskim komunikacijama i borbi protiv radio pirata, da i ne govorimo. Strategija jeste bila od izuzetne važnosti za medijski sektor u Srbiji. Dobra je stvar što je ona napokon usvojena i što su medijska udruženja, teškom mukom i kroz dugotrajna natezanja sa vlašću, uspela da se izbore, ako ne za sve, ono makar za deo svojih zahteva. Usaglašavanje Strategije je, međutim, imalo i tu negativnu posledicu da su sve druge aktivnosti usmerene ka poboljšanju položaja struke, koje su mogle da se odvijaju paralelno, stajale i čekale. Medijska udruženja bi sada morala, paralelno sa insistiranjem na implementaciji Strategije, da svoju pažnju da usmere i na ta pitanja. Merom u kojoj će sama Strategija u tome pomoći i generalnom analizom pojedinih rešenja koja su Strategijom ponuđena, detaljnije ćemo se baviti u svom narednom izveštaju.